

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІКО-ПРАВОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
ТА ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ**

«СВІТОВА ЕКОНОМІКА СФЕРИ ПОСЛУГ»

**для студентів за напрямом підготовки 6.030601 «Менеджмент»,
спеціалізацією «Менеджмент готельно-ресторанного бізнесу»**

*Затверджено на засіданні Вченої ради
економіко-правового факультету
протокол №4 від «17» листопада 2015 р.*

УДК 338.46 (072)

Методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи та вивчення дисципліни «Світова економіка сфери послуг» для студентів за напрямом підготовки 6.030601 «Менеджмент» / укл. Ніколенко Т.І. – Маріуполь: МДУ, 2015. – 42 с.

Методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи та вивчення дисципліни «Світова економіка сфери послуг» для студентів за напрямом підготовки 6.030601 «Менеджмент» складено на підставі відповідних нормативних вимог Міністерства освіти і науки України, галузевих стандартів вищої освіти, методичних рекомендацій Маріупольського державного університету. Методичні рекомендації відповідають вимогам кредитно-модульної системи організації навчального процесу.

Методичні рекомендації розглянута та затверджена на засіданні кафедри міжнародної економіки Маріупольського державного університету (протокол № 3 від «20» жовтня 2015 року)

© Ніколенко Т.І.
© Маріуполь, МДУ

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ
«СВІТОВА ЕКОНОМІКА СФЕРИ ПОСЛУГ»

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 1,5	Галузь знань <u>0306 Менеджмент і адміністрування</u>	За вибором	
	Напрямок підготовки <u>6.030601 «Менеджмент організацій»</u>		
Модулів – 2	Спеціальність (професійне спрямування): <u>«Менеджмент організацій»</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		3-й	3-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: груповий проект		Семестр	
Загальна кількість годин – 45		6-й	6-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 1,2 самостійної роботи студента – 1,3	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <u>«Бакалавр»</u>	Лекції	
		10 год.	2 год.
		Практичні, семінарські	
		10 год.	4 год.
		Самостійна робота	
		25 год.	39 год.
		Індивідуальні завдання:	
5 год.	39 год.		
		Вид контролю: ПМК	

ПЕРЕДМОВА

Сьогодні глобалізація є основною рисою, яка охоплює всі сфери міжнародної економіки – виробничу, розподілу, обміну, споживання. Найбільш повно глобалізація знаходить свій вираз у формуванні планетарного ринку. В його структурі виділяються напрями, які інтенсивно розвиваються і розширюються. Це – торгівля товарами, технологіями, сировиною. Поряд з міжнародним товарним ринком, пріоритетне значення набуває і міжнародний ринок послуг. Світова торгівля товарами і торгівля послугами тісно пов'язані між собою. При постачанні за кордон товарів надається все більше послуг, починаючи з аналізу ринків і закінчуючи транспортуванням товарів. Останнім часом ринок послуг є сферою економіки, яка відіграє значну роль в економічному розвитку багатьох країн світу. З'явилося багато нових послуг, які користуються високим попитом на світовому ринку. Тому функціонування ринку послуг в різних країнах є досить перспективним.

Міжнародна торгівля послугами володіє рядом особливостей у порівнянні з традиційною товарною торгівлею. Вона має свою специфіку (невідчутність, нерозривність виробництва і споживання, неоднорідність або мінливість якості, нездатність послуг до збереженні). На відміну від операцій з товарами вони не підлягають митному контролю. У той же час послуги можуть приймати уречевлені форми (у вигляді програм для комп'ютера, кіно- і відеокасет, різної документації). Послуги можуть бути капіталомісткими чи наукомісткими, мати промисловий характер або задовольняти особисті потреби, можуть бути некваліфікованими або вимагати дуже високого рівня кваліфікації виконавців.

Функціонування ринку послуг в кожній окремій країні має ряд особливостей. Кожна країна вживає певних заходів для підтримки того елемента ринку послуг, який має перспективи подальшого розвитку і вдосконалення. Спеціалізація країни на тих чи інших видах послуг залежить від рівня економічного розвитку. У промислово розвинутих країнах перевага надається фінансовим, телекомунікаційним, інформаційним і більшості галузей ділових послуг. Для країн, що розвиваються, характерною є спеціалізація на транспортних, туристичних і фінансових послугах.

Світова економіка сфери послуг значно розширилась і модифікувалася в ході нової економічної революції. Помітно змінилася структура послуг. В ній збільшився обсяг виробничих і фахових послуг, для яких характерним є високий ступінь

централізації керування, фінансів і оперативного контролю. Збільшення масштабів торгівлі виробничими і фаховими послугами варто розглядати як одну з форм інтеграції різноманітних національних господарств – форму, по суті, більш розвинену, ніж економічна взаємозалежність, яка виникає в наслідок розширення торгівлі товарами. Паралельно стає швидшим процес інтернаціоналізації виробництва і споживання товарів і послуг. Таким чином враховуючи вище зазначене, необхідно визначити актуальність дослідження світової економіки сфери послуг.

ПРЕДМЕТОМ ДАНОГО КУРСУ є закономірності та механізм функціонування світового ринку послуг.

Метою викладання навчальної дисципліни «Світова економіка сфери послуг» є набуття теоретичних знань з розвитку міжнародного ринку послуг в умовах глобалізації, формування навичок аналізу головних показників кон'юнктури світового ринку послуг.

Завданням вивчення дисципліни «Світова економіка сфери послуг» є: вивчити теоретичні положення розвитку міжнародного ринку послуг; проаналізувати особливості формування складових елементів сфери міжнародних послуг; висвітлити сучасні тенденції розвитку світової економіки сфери послуг; оцінити перспективи розвитку ринку послуг в Україні.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

особливості, закономірності та тенденції розвитку міжнародного ринку послуг в сучасних умовах;

основні складові світової економіки сфери послуг;

вміти:

аналізувати головні показники кон'юнктури світового ринку послуг;

оцінювати формування складових елементів сфери міжнародних послуг;

аналізувати систему міжнародного регулювання світового ринку послуг в умовах глобалізації.

Вивчення курсу розраховано на 6 навчальний семестр. Загальна кількість годин відведена на вивчення даного курсу складає 45 години – денне відділення та заочне відділення.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ: навчальні лекції, використання банку візуального супроводження навчального процесу; семінарські та практичні заняття, проведення

круглого столу; робота з першоджерелами, реферування наукової літератури; письмове оформлення бібліографії; виконання науково-дослідних індивідуальних завдань.

МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ: контрольна робота, оцінка за реферат та виконану модульну контрольну роботу, підсумковий тест.

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ: опорні конспекти лекцій, інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни, методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи та вивчення дисципліни, законодавство України з питань розвитку торгівлі та сфери послуг.

СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ КУРСУ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	п	інд	с.р.		л	п	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Модуль 1										
Змістовий модуль 1.										
Теоретичні положення та сучасні тенденції розвитку світового ринку послуг										
Тема 1. Особливості розвитку світового ринку послуг	8	2	2		4	5	0,5	0,5		4
Тема 2. Міжнародна торгівля послугами	6	1	1		4	6	0,5	0,5		5
Тема 3. Система міжнародного регулювання світового ринку послуг в умовах глобалізації світової економіки	6	1	1		4	5,5	0,5			5
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	<i>20</i>	<i>4</i>	<i>4</i>		<i>12</i>	<i>16,5</i>	<i>1,5</i>	<i>1</i>		<i>14</i>
Змістовий модуль 2.										
Основні складові світового ринку послуг										
Тема 4. Міжнародний ринок туристичних послуг	4	1	1		2	5,5		0,5		5
Тема 5. Формування інфраструктури туристичної індустрії. Стратегія туристичного бізнесу	5	1	1		3	4,5		0,5		4
Тема 6. Послуги міжнародного транспорту.	4	1	1		2	4,5		0,5		4
Тема 7. Ринок інформаційних послуг.	4	1	1		2	4,5		0,5		4
Тема 8. Світовий ринок фінансових послуг	4	1	1		2	4,5		0,5		4
Тема 9. Розвиток сфери послуг в Україні	4	1	1		2	5	0,5	0,5		4
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	<i>25</i>	<i>6</i>	<i>6</i>		<i>13</i>	<i>28,5</i>	<i>0,5</i>	<i>3</i>		<i>25</i>
<i>Усього годин</i>	45	10	10		25	45	2	4		39
Модуль 2										
ІНДЗ	3			3		2			2	
Реферат	2			2		1			1	
<i>Усього годин</i>	5			5		3			3	

РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Модуль 1 (підсумкова контрольна робота)									Модуль 2		Підсумковий тест	Загальна сума
ЗМ1									реферативне дослідження	МКР	25	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	15	30		
30												

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

МОДУЛЬ 1

Змістовий модуль 1. Теоретичні положення та сучасні тенденції розвитку світового ринку послуг

Тема 1. Світовий ринок послуг.

Сутність світового ринку послуг. Особливості формування та сучасні тенденції розвитку ринку послуг. Класифікація видів послуг. Класифікація послуг, відповідно до ГАТТ/СОТ. Характеристика видів послуг відповідно до їх пересування. Розвиток сфери послуг в країнах з різним рівнем економічного розвитку

Тема 2. Міжнародна торгівля послугами.

Особливості послуг як предмета експорту та імпорту. Умови застосування споживання за кордоном. Характеристика комерційної присутності надання послуги, Присутність фізичних осіб, що надають послугу. Характеристика конкуренції в сфері послуг. Основні форми міжнародної конкуренції в сфері послуг.

Тема 3. Система міжнародного регулювання світового ринку послуг в умовах глобалізації світової економіки

Міжнародні туристичні організації. Регіональні туристичні організації. Національні туристичні організації. Роль установ ООН в системі регулювання міжнародного туризму. Роль та значення Всесвітньої туристської організації.

Змістовий модуль 2. Основні складові світового ринку послуг

Тема 4. Міжнародний ринок туристичних послуг.

Поняття та тенденції розвитку міжнародного туризму. Класифікація різновидів міжнародного туризму. Суб'єкти міжнародного туризму, специфіка їх цілей та діяльності. Характеристика розвитку міжнародного туризму в окремих країнах. Організація і технологія процесів виробництва та реалізації туристичних послуг. Туристський попит. Туристська пропозиція.

Тема 5. Формування інфраструктури туристичної індустрії. Стратегія туристичного бізнесу.

Аналіз основних чинників, які впливають на формування і функціонування туристичного ринку. Стратегічне управління розвитком інфраструктури туристичної індустрії. Формування туристичного продукту та його просування на ринку.

Економіка туристичної індустрії. Зовнішнє середовище туристичної організації. Внутрішнє середовище туристичної організації. Інвестиційна діяльність в туристичній індустрії. Ціноутворення туристичного продукту.

Тема 6. Послуги міжнародного транспорту.

Особливості надання транспортних послуг. Характеристика транспортних перевезень. Сучасні тенденції розвитку міжнародного транспорту. Транспортна логістика. Напрямки розвитку транспорту України.

Тема 7. Ринок інформаційних послуг.

Поняття ринку інформаційних послуг. Сучасні тенденції розвитку сфери інформації. Пропозиції інформаційних послуг в Україні. Ринок консалтингових послуг в Україні.

Тема 8. Світовий ринок фінансових послуг

Сучасний світовий ринок фінансових послуг та тенденції його розвитку. Фінансові послуги на грошовому ринку особливості функціонування ринку міжнародних фінансових послуг. Організація та особливості функціонування депозитного ринку. Види послуг комерційних банків. Перспективи розвитку ринку фінансових послуг.

Тема 9. Розвиток сфери послуг в Україні

Місце України на світовому ринку послуг. Сучасні тенденції розвитку сфери послуг в економіці держави. Особливості регулювання ринку послуг. Перспективні напрямки розвитку послуг в умовах інтеграції України в світове господарств.

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінарське заняття №1

СВІТОВИЙ РИНОК ПОСЛУГ. МІЖНАРОДНА ТОРГІВЛЯ ПОСЛУГАМИ.

- ✓ Сутність світового ринку послуг та сучасні тенденції його розвитку
- ✓ Класифікація послуг.
- ✓ Особливості послуг як предмета експорту та імпорту.
- ✓ Характеристика розвитку конкуренції в сфері послуг.

Питання до обговорення:

1. В чому полягають особливості розвитку сучасного світового господарства?
2. Дайте визначення поняттю «послуга». Визначте, які риси притаманні ринку послуг?
3. Поясніть якими засобами відбувається оцінка розвитку ринку послуг в національній економіці?
4. Окреслити сучасні тенденції розвитку світового ринку послуг.
5. Визначте які послуги притаманні країнам з різним рівнем економічного розвитку?
6. Яким чином класифікуються послуги, відповідно до ГАТТ-СОТ?
7. Надайте характеристику видам послуг відповідно до їх пересування.
8. Перерахуйте які існують засоби надання послуг за класифікацією ГАТТ-СОТ.
9. Визначити умови застосування споживання за кордоном.
10. Надайте характеристику комерційної присутності.
11. Яким чином відбувається організація надання послуги, за умови присутності фізичних осіб, що надають послугу?
12. Визначте в чому полягають особливості здійснення конкуренції в сфері послуг?
13. Зазначте основні форми міжнародної конкуренції в сфері послуг.

Ключові поняття:

Послуга; світовий ринок послуг; класифікація послуг; трансграничне постачання; споживання за кордоном; комерційна присутність.

Теми реферативних досліджень:

- ✓ Сучасні тенденції розвитку світового ринку послуг.
- ✓ Суб'єкти світового ринку послуг.
- ✓ Напрямки розвитку ринку послуг в Україні.

Література

1. Александрова А.Ю. Международный туризм / А.Ю. Александрова. – М.: Аспект Пресс, 2001.– 464 с.
2. Вачевський М.В. Маркетинг в сферах послуг: навчальний посібник. / М.В.Вачевський, В.Г. Скотний – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 232 с.
3. Ващенко Н.П. Сучасні тенденції розвитку міжнародного туризму / Н.П.Ващенко, О.В. Горохова. // Громадське харчування і туристична індустрія у ринкових умовах: Зб. наук. праць. – Київ: КНЕУ, 2001. – 240 с.
4. Гайдук А. Процеси глобалізації та концентрації як фактор розвитку європейського та світового туристичних господарств / А.Гайдук // Регіональна економіка. – 2003. - № 1. – С. 227-230
5. Дюмулен И. И. Международная торговля услугами / И. И. Дюмулен. – М.: ЗАО «Издательство «Экономика», 2003. – 315 с.
6. Макеєва О.А. Перспективи розвитку сфери послуг у зовнішньоекономічній діяльності регіональних систем України: монографія. / О.А. Макеєва – Одеса: Астропринт, 2001. – 160 с.
7. Міжнародні ринки ресурсів: Навч. посібник / [А.Б. Яценко та ін.]; За заг. ред. проф. Ю.В. Макогона. – К.: Центр навчальної літератури, 2005.– 194 с.

Семінарське заняття № 2

МІЖНАРОДНИЙ РИНОК ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ.

- ✓ Поняття та тенденції розвитку міжнародного туризму.
- ✓ Класифікація різновидів міжнародного туризму.
- ✓ Суб'єкти міжнародного туризму, специфіка їх цілей та діяльності.
- ✓ Характеристика розвитку міжнародного туризму в окремих країнах.
- ✓ Організація і технологія процесів виробництва та реалізації туристичних послуг.
- ✓ Туристський попит.
- ✓ Туристська пропозиція.

Питання до обговорення:

1. Дайте визначення поняттю «міжнародний туризм».
2. Назвіть та обґрунтуйте сучасні тенденції розвитку міжнародного туризму.
3. Назвіть основні положення Гаазької декларації Міжпарламентської конференції з туризму (10-14 квітня 1989);
4. Надайте класифікацію різновидів міжнародного туризму.
5. Перерахуйте суб'єктів міжнародного туризму, визначте специфіку їх цілей та діяльності.
6. Надайте характеристику розвитку міжнародного туризму в окремих країнах.
7. Визначте особливість організації і технології процесів виробництва та реалізації туристичних послуг.
8. В чому полягає сутність поняття «туристський попит».
9. В чому полягає сутність поняття «туристська пропозиція».

Ключові поняття:

Туризм; міжнародний туризм; туристичні послуги; суб'єкти міжнародного туризму; міжнародне регулювання; туристичний потенціал; туристський попит; туристська пропозиція.

Теми реферативних досліджень:

1. Особливості розвитку міжнародного туризму;
2. Перспективні напрямки формування туристичного попиту;
3. Особливості регулювання міжнародного туризму.

Література

1. Александрова А.Ю. Международный туризм / А.Ю. Александрова. – М.: Аспект Пресс, 2001.– 464 с.
2. Вачевський М.В. Маркетинг в сферах послуг: навчальний посібник. / М.В.Вачевський, В.Г. Скотний – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 232 с.
3. Ващенко Н.П. Сучасні тенденції розвитку міжнародного туризму / Н.П.Ващенко, О.В. Горохова. // Громадське харчування і туристична індустрія у ринкових умовах: Зб. наук. праць. – Київ: КНЕУ, 2001.– 240 с.
4. Гайдук А. Процеси глобалізації та концентрації як фактор розвитку європейського та світового туристичних господарств // Регіональна економіка. – 2003. - № 1. – С. 227-230
5. Дюмулен И. И. Международная торговля услугами / И. И. Дюмулен. – М.: ЗАО «Издательство «Экономика», 2003. – 315 с.

6. Макеєва О.А. Перспективи розвитку сфери послуг у зовнішньоекономічній діяльності регіональних систем України: монографія. / О.А. Макеєва – Одеса: Астропринт, 2001. – 160 с.
7. Міжнародні ринки ресурсів: Навч. посібник / [А.Б. Яценко та ін.]; За заг. ред. проф. Ю.В. Макогона.– К.: Центр навчальної літератури, 2005.–194 с.

Семінарське заняття № 3

ФОРМУВАННЯ ІНФРАСТРУКТУРИ ТУРИСТИЧНОЇ ІНДУСТРІЇ

- Умови формування туристичної індустрії.
- Формування зовнішнього середовища інфраструктури.
- Особливості формування безпосереднього середовища інфраструктури.
- Особливості формування внутрішнього середовища інфраструктури.

Питання до обговорення:

1. Дайте визначення поняттю «туристична інфраструктура»;
2. Проаналізуйте основні чинники, які впливають на формування і функціонування туристичного ринку;
3. Охарактеризуйте стратегічне управління розвитком інфраструктури туристичної індустрії;
4. Визначте особливості формування туристичного продукту;
5. Визначте особливості просування туристичного продукту на ринку.

Ключові поняття:

Туристична інфраструктура; туристична індустрія; туристичний ринок; туристичний продукт; зовнішнє середовище інфраструктури; внутрішнє середовище інфраструктури; безпосереднє середовище інфраструктури.

Теми реферативних досліджень:

- ✓ Сутність та умови формування туристичної індустрії.
- ✓ Стратегічне управління розвитком інфраструктури туристичної індустрії
- ✓ Особливості формування туристичного продукту та його просування на ринку.

Література

1. Александрова А.Ю. Международный туризм / А.Ю. Александрова. – М.: Аспект Пресс, 2001.– 464 с.
2. Вачевський М.В. Маркетинг в сферах послуг: навчальний посібник. / М.В. Вачевський, В.Г.Скотний – К.: Центр навч. літератури,2004.–232с.

3. Ващенко Н.П. Сучасні тенденції розвитку міжнародного туризму / Н.П.Ващенко, О.В. Горохова. // Громадське харчування і туристична індустрія у ринкових умовах: Зб. наук. праць.– Київ: КНЕУ, 2001.–240 с.
4. Гайдук А. Процеси глобалізації та концентрації як фактор розвитку європейського та світового туристичних господарств // Регіональна економіка. – 2003. - № 1. – С. 227-230
5. Дюмулен И. И. Международная торговля услугами / И. И. Дюмулен. – М.: ЗАО «Издательство «Экономика», 2003. – 315 с.
6. Макеєва О.А. Перспективи розвитку сфери послуг у зовнішньоекономічній діяльності регіональних систем України: монографія. / О.А. Макеєва – Одеса: Астропринт, 2001. – 160 с.
7. Міжнародні ринки ресурсів: Навч. посібник / [А.Б. Яценко та ін.]; За заг. ред. проф. Ю.В. Макогона.– К.:Центр навчальної літератури, 2005.–194с

Семінарське заняття №4.

ПОСЛУГИ МІЖНАРОДНОГО ТРАНСПОРТУ.

- ✓ Особливості надання транспортних послуг.
- ✓ Характеристика транспортних перевезень.
- ✓ Сучасні тенденції розвитку міжнародного транспорту.
- ✓ Транспортна логістика.

Питання до обговорення:

1. Дайте визначення поняттю «міжнародний транспорт».
2. Поясніть за якими напрямками відбувається класифікація транспортних послуг?
3. Окреслити особливості транспортних послуг.
4. Визначте, що включають до транспортних витрат?
5. Які характерні риси притаманні розвитку міжнародної торгівлі за умов впливу транспортних витрат?
6. В чому полягають особливості організації морських перевезень?
7. Порівняйте специфіку трампового та лінійного судноплавства.
8. Назвіть основні пункти чартерного договору.
9. Назвіть та поясніть документи, які є супроводжувальними при міжнародній системі перевезень.
10. В чому полягають особливості організації автомобільних перевезень?

11. В чому полягають особливості організації повітряних перевезень?
12. Наведіть визначення категорії «міжнародний транспортний коридор».
13. У чому полягають основна мета та необхідні передумови організації послуг в системі міжнародних транспортних коридорів?
14. Назвіть основні риси сучасного розвитку міжнародного транспорту.
15. В чому полягає сутність транспортної логістики? Назвіть її види.

Ключові поняття:

Транспортні послуги; міжнародні перевезення; морський транспорт; чартер; коносамент; річковий транспорт; повітряний транспорт, автомобільний транспорт; міжнародні транспортні коридори; транспортна логістика.

Теми реферативних досліджень:

- ✓ Сутність та умови розвитку системи транспортних послуг.
- ✓ Сучасні тенденції розвитку міжнародного транспорту.
- ✓ Логістика: умови та напрями її розвитку.
- ✓ Умови інтеграції України у світову систему транспортних послуг.

Література

1. Александрова А.Ю. Международный туризм / А.Ю. Александрова. – М.: Аспект Пресс, 2001.– 464 с.
2. Вачевський М.В. Маркетинг в сферах послуг: навчальний посібник. / М.В.Вачевський, В.Г. Скотний – К.: Центр навч. літератури, 2004.–232 с.
3. Ващенко Н.П. Сучасні тенденції розвитку міжнародного туризму / Н.П.Ващенко, О.В. Горохова. // Громадське харчування і туристична індустрія у ринкових умовах: Зб. наук. праць. – Київ: КНЕУ, 2001.–240 с.
4. Гайдук А. Процеси глобалізації та концентрації як фактор розвитку європейського та світового туристичних господарств // Регіональна економіка. – 2003. - № 1. – С. 227-230
5. Дюмулен И. И. Международная торговля услугами / И. И. Дюмулен. – М.: ЗАО «Издательство «Экономика», 2003. – 315 с.
6. Макеєва О.А. Перспективи розвитку сфери послуг у зовнішньоекономічній діяльності регіональних систем України: монографія. / О.А. Макеєва – Одеса: Астропринт, 2001. – 160 с.
7. Міжнародні ринки ресурсів: Навч. посібник / [А.Б. Яценко та ін.]; За заг.ред.проф.Ю.В.Макогона.–К.:Центр навчальної літератури,2005.-194с

Семінарське заняття №5

РИНОК ІНФОРМАЦІЙНИХ ПОСЛУГ.

- ✓ Поняття ринку інформаційних послуг.
- ✓ Сучасні тенденції розвитку сфери інформації.
- ✓ Пропозиції інформаційних послуг в Україні.
- ✓ Ринок консалтингових послуг в Україні.

Питання до обговорення:

1. Окреслити поняття інформаційний продукт.
2. В чому полягають відмінності між «інформаційним продуктом» та інформаційною послугою»? Наведіть приклади.
3. Визначте умови формування та розвитку ринку інформаційних послуг.
4. Якими чином ринок інформаційних послуг взаємодії з іншими ринками. Поясніть механізм такої взаємодії .
5. Окреслити характерні риси функціонування ринку інформаційних послуг.
6. Назвіть і обґрунтуйте сучасні тенденції розвитку сфери інформаційних послуг
7. Чим, на Вашу думку, обумовлено саме такі напрями розвитку ринку інформаційних послуг?
8. Визначте за якими критеріями відбувається структуризація світового ринку інформаційних послуг.
9. Які, на Вашу думку, країни можливо охарактеризувати як країни –експортери інформаційних послуга бо країни-імпортери? Обґрунтуйте відповідь
10. Які існують напрями щодо формування пропозиції на українському ринку інформаційних послуг?
11. Перерахуйте суб'єктів ринку інформаційних послуг в Україні.
12. Спробуйте узагальнити основні тенденції розвитку ринку інформаційних послуг в Україні.
13. Зіставте показники розвитку світового ринку інформаційних послуг та ринку інформаційних послуг в Україні. Зробіть висновки.

Ключові поняття:

Інформаційний продукт; інформаційна послуга; інформаційний ринок; інформаційний простір; засоби зв'язку та телекомунікацій; мережа Інтернет; консалтингові послуги.

Теми реферативних досліджень:

- ✓ Особливості розвитку сучасного інформаційного простору.
- ✓ Порівняльна характеристика розвитку світового інформаційного ринку послуг та ринку інформаційних послуг в Україні.
- ✓ Фактори та умови розвитку ринку консалтингових послуг в Україні.

Література

1. Александрова А.Ю. Международный туризм / А.Ю. Александрова. – М.: Аспект Пресс, 2001.– 464 с.
2. Вачевський М.В. Маркетинг в сферах послуг: навчальний посібник. / М.В.Вачевський, В.Г. Скотний – К.: Центр навчальної літератури, 2004 –232 с
3. Ващенко Н.П. Сучасні тенденції розвитку міжнародного туризму / Н.П.Ващенко, О.В. Горохова. // Громадське харчування і туристична індустрія у ринкових умовах: Зб. наук. праць.–Київ: КНЕУ, 2001.– 240 с.
4. Гайдук А. Процеси глобалізації та концентрації як фактор розвитку європейського та світового туристичних господарств // Регіональна економіка. – 2003. - № 1. – С. 227-230
5. Дюмулен И. И. Международная торговля услугами / И. И. Дюмулен. – М.: ЗАО «Издательство «Экономика», 2003. – 315 с.
6. Макеєва О.А. Перспективи розвитку сфери послуг у зовнішньоекономічній діяльності регіональних систем України: монографія. / О.А. Макеєва – Одеса: Астропринт, 2001. – 160 с.
7. Міжнародні ринки ресурсів: Навч. посібник / [А.Б. Яценко та ін.]; За заг. ред. проф. Ю.В. Макогона. – К:Центр навчальної літератури,2005. – 194с

МОДУЛЬ 2

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЇХ НАПИСАННЯ

Теми рефератів

1. Світовий ринок послуг. Міжнародна торгівля послугами
2. Послуги міжнародного транспорту.
3. Ринок інформаційних послуг.
4. Міжнародний ринок туристичних послуг.
5. Формування інфраструктури туристичної індустрії.
6. Стратегія туристичного бізнесу.
7. Міжнародні організації з регулювання туризму і готельного господарства.
8. Розвиток міжнародного туризму в країнах що розвиваються
9. Розвиток міжнародного туризму у розвинених країнах
10. Організація і технологія процесів виробництва та реалізації туристичних послуг.
11. Туристський попит. Туристська пропозиція.
12. Аналіз основних чинників, які впливають на формування і функціонування туристичного ринку.
13. Стратегічне управління розвитком інфраструктури туристичної індустрії.
14. Економіка туристичної індустрії.
15. Інвестиційна діяльність в туристичної індустрії.
16. Ціноутворення туристичного продукту.
17. Міжнародні туристичні організації.
18. Регіональні туристичні організації.
19. Національні туристичні організації.
20. Ринок консалтингових послуг в Україні.

Методичні вказівки до написання рефератів

Важливим елементом самопідготовки студента, а також його підготовки до семінарських занять є написання реферату. Реферат являє собою письмову роботу студента по одному з вибраних тем курсу і повинен бути результатом самостійної творчої роботи, тому в рефераті студент повинен відобразити своє знання і розуміння проблеми, що досліджуються.

Метою написання реферату є розширення знань і підвищення загального культурного рівня студентів з курсу «Світова економіка сфери послуг». Задачі реферату: вдосконалення уміння працювати з першоджерелами, матеріалами періодичного друку, статистичними збірниками і т.д.; залучення студентів до самостійного вивчення предмета дослідження; формування логічного мислення, економічної культури студента; розвиток навичок творчого пошуку, аналізу літературних джерел. У вступі обґрунтовується вибір теми, її актуальність, науково-практична значущість, мета і задачі, які визначає студент. У основній частині необхідно розкрити суть проблеми, що досліджується. На кожне питання плану необхідно дати чітку, логічно струнку відповідь. У висновках узагальнюються отримані внаслідок проведеного дослідження висновки.

Наприкінці роботи вказується список використаної літератури (додаток А). Всі літературні джерела повинні бути записані в алфавітному порядку відповідно до встановленого порядку. Якщо в роботі приводяться статистичні дані, цитати, необхідно вказати в квадратних дужках номер джерела згідно з списком використаної літератури з вказівкою сторінки.

Вимоги, що пред'являються до оформлення рефератів. Реферат включає вступ (1-2 ст.), основну частину, в якій висловлюється зміст проблеми, що досліджується, висновок (1-2 ст.). Обсяг реферату 10-15 друкарських листів формату А-4. Текст роботи повинен бути надрукований відповідно до розмірів полів: ліве, верхнє, нижнє 20 мм, праве 10 мм.

Титульний лист роботи має єдину форму (додаток Б). Нумерація сторінок є крізною. Першою сторінкою є титульний лист, на ньому номер сторінки не ставиться. У рефераті повинен бути зміст, що розкриває основні питання теми (3-5 питань).

Робота по написанню реферату вважається завершеною, якщо вона виконана відповідно до плану, правильно оформлена і отримала позитивний відгук наукового керівника.

**Варіанти модульних контрольних робіт з дисципліни
«Світова економіка сфери послуг» для студентів усіх форм навчання**

I - варіант

1. Характеристика світового ринку рекреаційного туризму.
2. Напрямки розвитку транспорту України.
3. Аналіз ринку готельних послуг європейських країн.

II - варіант

1. Характеристика ринку лікувального туризму.
2. Пропозиції інформаційних послуг в Україні.
3. Аналіз ринку готельних послуг країн Східної Азії.

III - варіант

1. Характеристика ринку ділового туризму.
2. Сучасні тенденції розвитку міжнародного транспорту.
3. Аналіз Американського ринку готельних послуг.

IV- варіант

1. Ринок консалтингових послуг в Україні.
2. Інвестиційна діяльність в туристичній індустрії.
3. Сучасні тенденції розвитку сфери інформації.

V- варіант

1. Аналіз ринку готельних послуг Тихоокеанського регіону.
2. Транспортна логістика.
3. Міжнародне регулювання туристичної діяльності.

Вимоги до написання та оформлення контрольних робіт

Контрольна робота є важливим напрямком самостійної роботи студента. Виконання контрольної роботи є необхідною умовою допуску студента денної форми навчання до складання ПМК. Варіант контрольної роботи для кожного студента визначається за останньою цифрою номеру залікової книжки.

Контрольна робота виконується в зошиті (18 аркушів). Робота повинна містити зміст, основну частину, список використаної літератури.

Основна частина містить три теоретичні питання. Відповідаючи на теоретичні питання, студент повинен:

- розкрити актуальність питання, що розглядається;
- охарактеризувати основні риси економічної моделі країни, що розглядається;
- висловити свою точку зору на перспективність відносин конкретної країни з Україною.

В кінці роботи наводиться список використаної літератури в алфавітному порядку.

Контрольна робота реєструється в деканаті і здається студентом не пізніше, ніж за два тижні до семестрового іспиту. Якщо робота отримала позитивну оцінку, студент допускається до складання іспиту.

ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗНАНЬ

I – ВАРІАНТ

1. Від чого залежить спеціалізація країни на тих чи інших видах послуг?

- a. від рівня економічного розвитку;
- b. від частки сектору послуг в економіці країни;
- c. від частки імпорту послуг у ВВП;
- d. всі відповіді вірні.

2. Ринок послуг – це...

- a. система перетинання інтересів покупців та продавців послуг, функціонування якої регулюється ринковими законами;
- b. сектор економіки, який охоплює інституційні одиниці, які займаються посередництвом;
- c. це зміна в положенні інституціональної одиниці, що відбулося в результаті дій і на основі взаємної угоди з іншою інституціональною одиницею;
- d. складно організована цілісна система, що представлена усім державним апаратом, який здійснює цілеспрямований рівний вплив на суспільство.

3. Який показник використовується для визначення ролі сфери послуг у національній економіці?

- a. відповіді **b** і **c** вірні.
- b. частка сектора послуг в загальному числі зайнятих;
- c. частка обсягу наданих послуг у ВВП;
- d. частка обсягу наданих послуг у Національному доході.

4. Факторні послуги – це:

- a. платежі, що виникають у зв'язку з міжнародним рухом факторів виробництва, перш за все, капіталу і робочої сили;
- b. транспорт, подорожі та інші нефінансові послуги;
- c. прибутки на інвестиції, роялті і ліцензійні платежі, зарплата, виплачена нерезидентам;
- d. відповіді **A** і **C** вірні.

5. Який спосіб надання послуг не передбачено у СОТ?

- a. трансграничне постачання;

- b. споживання за кордоном;
  - c. комерційна присутність;
  - d. переміщення юридичних осіб.
- 6. Ситуація, коли послуга поміщена безпосередньо в діяльності людей, які приїжджають з-за кордону в країну, де знаходиться її споживач – це.....**
- a. трансграничне постачання;
  - b. присутність фізичних осіб, що надають послугу;
  - c. споживання за кордоном;
  - d. комерційна присутність.
- 7. Пасажирські перевезення, вантажні перевезення, послуги за оренду суден, наземного транспорту, послуги за налагодження та ремонту транспорту, маневрові послуги, послуги щодо спуску на воду, буксирування, допоміжні послуги – це...**
- a. категорії транспортних послуг;
  - b. класифікація транспортних послуг;
  - c. напрямки в організації послуг транспорту;
  - d. особливості транспортних послуг.
- 8. За якими головними ознаками відрізняються один від одного види постачання послуг:**
- a. за місцем знаходження постачальника і споживача послуги у момент надання послуги;
  - b. за громадянством або місцем реєстрації осіб, що споживають або поставляють послуги
  - c. за способом залучення іноземних інвестицій і створенням іноземних фірм або філіалів;
  - d. відповіді а та б вірні.
- 9. Процес взаємодії ринкових суб'єктів, в результаті якого з них виділяються найсильніші з т. з. забезпеченості факторами виробництва, ресурсами, технологіями для розвитку галузі і які визначають загальні тенденції її функціонування – це...**
- a. конкуренція в сфері послуг;
  - b. конкуренція в галузі промислових товарів;
  - c. спосіб постачання послуг;

d. немає вірної відповіді.

10. Процес переміщення товарів від виробника до споживача – це...

- a. транспортні послуги;
- b. транспорт;
- c. транспортна інфраструктура;
- d. транспортна галузь народного господарства.

Якого виду транспорту не існує:

- e. пневмотранспорт;
- f. трубопровідний транспорт;
- g. лісний транспорт;
- h. транспорт на магнітній подушці.

11. Аналіз кон'юнктури ринків транспортних послуг та умов постачання товарів, аналіз рівня тарифних і фрахтових ставок, визначення частки витрат на транспортні операції – це операції які необхідно виконати:

- a. на першому етапі, до укладання контракту;
- b. на другому етапі, у процесі реалізації зовнішньоторговельної операції;
- c. на третьому етапі, після завершення зовнішньоторговельної операції;
- d. немає вірної відповіді.

12. Транспортні послуги класифікуються в залежності від:

- a. виду транспорту та предмета транспортної операції;
- b. транспортної характеристики товару та періодичності перевезення;
- c. виду транспортно-технологічної системи та порядку проходження кордону;
- d. всі відповіді вірні.

13. Сукупність різних видів транспорту, що забезпечують значні перевезення вантажів і пасажирів на напрямках їх найбільшої концентрації – це ...

- a. міжнародні транспортні коридори;
- b. міжнародні транспортні перевезення;
- c. міжнародні транспортні ринки;
- d. відповіді А та С вірні.

14. Які транспортні послуги реалізують міжнародні транспортні коридори?

- a. доставка вантажів найкоротшим шляхом і в мінімальні терміни;
- b. перевалка вантажів з одного виду транспорту на інший та їхня обробка;

- c. перевезення вантажів і пасажирів на напрямках їх найбільшої концентрації
- d. всі відповіді вірні.

15. Наука про планування, організацію, управління, контроль і регулювання руху матеріальних та інформаційних потоків у просторі і в часі від їх первинного джерела - це....

- a. логістика;
- b. логістична діяльність;
- c. логістична координація;
- d. немає вірної відповіді.

16. Інформаційна діяльність – це ...

- a. галузь суспільного виробництва, яка пов'язана з наданням інформаційних послуг та виготовленням продуктів, що задовольняє певну групу суспільних потреб;
- b. сектор економіки, який охоплює інституційні одиниці, які займаються посередництвом;
- c. це зміна в положенні інституціональної одиниці, що відбулося в результаті дій і на основі взаємної угоди з іншою інституціональною одиницею;
- d. складно організована цілісна система, що представлена усім державним апаратом, який здійснює цілеспрямований рівний вплив на суспільство.

17. Інформаційні брокери, що зайняті інформаційним обслуговуванням користувачів на основі стандартизованих інформаційних послуг інформаційних установ – це ....

- a. інформаційні установи третього рівня;
- b. інформаційні установи першого рівня;
- c. інформаційні установи другого рівня;
- d. немає вірної відповіді.

Галузі сучасного інформаційного ринку:

- a. інформація, електронні угоди і електронна комунікація;
- b. бази даних, діалогові інформаційні служби, електронні видання;
- c. біржова, фінансова та комерційна інформація;
- d. електронна комунікація, економічна і соціально-статистична інформація.

18. Що відноситься до економічних механізмів регулювання ринку інформаційних ресурсів?

- a. податкова, фінансово-кредитна та інвестиційна політики;
- b. формування законодавчої і нормативної бази;
- c. розробка і реалізація системи організаційних заходів по захисту та охороні інформації;
- d. розробка критеріїв та методів оцінки інформаційного ресурсу.

19. Заходи, пов'язані з інтеграцією інформаційних ресурсів України в світовий інформаційний простір, повинні бути орієнтовані на:

- a. основні форми міжнародного співробітництва;
- b. участь України в міжнародних програмах по підготовці фахівців високої кваліфікації;
- c. підвищення кваліфікації кадрів інформаційно-консультаційних служб в різноманітних формах за кордоном;
- d. всі відповіді вірні.

20. Оптимізація і легалізація бібліотечно-інформаційної взаємодії і регулярних інформаційних постачань в умовах завтрашніх технологій, що базуються на магістральних комунікаціях і віртуальних програмних і інформаційних засобах – є:

- a. головною метою створення інформаційної інфраструктури;
- b. головною метою інтеграції інформаційних ресурсів України в світовий інформаційний простір;
- c. головною метою діяльності Американської Стратегічної Програми Дослідження Розвитку Інформаційних Технологій;
- d. головною метою створення Асоціації Інформаційної індустрії

21. Аналіз групи факторів, які формують довгострокову перспективу і на які суб'єкт інфраструктури не може впливати або вплив є незначним – це.....

- a. аналіз зовнішнього середовища;
- b. аналіз внутрішнього середовища;
- c. аналіз безпосереднього середовища;
- d. економічне середовище.

22. Перевагами розвитку міжнародного туризму є:

- a. відносно швидке акумулювання інвестиційних коштів;
- b. розв'язання проблеми зайнятості та розвиток малого бізнесу;

- c. пом'якшення напруженості в міжнародних відносинах та спілкування між народами;
  - d. всі відповіді вірні.
- 23. Реалізація комплексу туристичних послуг на території країни, в якій їх споживач є іноземним громадянином, причому отримання зазначених послуг є основним цільовим призначенням перебування споживача у цільовій країні, де він не веде оплачуваної діяльності – це...**
- a. міжнародний туризм;
  - b. міжнародна послуга;
  - c. туристична послуга;
  - d. немає вірної відповіді.
- 24. Споживачі туристичних послуг це:**
- a. турагенти;
  - b. туристи;
  - c. туроператори;
  - d. турфірми.
- 25. Культурно-пізнавальний, оздоровчо-рекреаційний, науково-діловий – це класифікація туристичних послуг відповідно до:**
- a. відповідно до визначальних цілей отримувачів туристичних послуг;
  - b. відповідно від характеру організації та інтенсивності обслуговування;
  - c. відповідно до кількості та взаємної пов'язаності отримувачів туристичних послуг;
  - d. відповідно від доставки туристів до країни або місця призначення.
- 26. З точки зору суб'єкта надання послуг, міжнародний туризм – це....**
- a. вид комерційної, міжнародної економічної діяльності, змістом якого є надання туристичних послуг;
  - b. засіб задоволення індивідуальних потреб, які пов'язані з прагненням залучитися до історичної спадщини, культурного життя країни, ознайомитися з її природою;
  - c. також реалізація товарів туристичного попиту з метою задоволення різноманітних духовно-культурних та фізіологічних потреб іноземного туриста;
  - d. відповіді А і С вірні.

- 27. У залежності від термінів або тривалості у міжнародній практиці розрізняють 3 види оренди:**
- a. лізинг, хайринг, рентинг;
  - b. ф'ючерс, форвард, опціон;
  - c. інжиніринг, форфейтинг, лізинг
  - d. реінжиніринг, хай ринг; форвард
- 28. Які послуги не відносяться до групи «торгуємі послуги» у міжнародній торгівлі:**
- a. будівництво, транспорт, ІТ-послуги;
  - b. бізнес послуги, фінансові послуги, страхування;
  - c. соціальні послуги, комунальні послуги, освіта;
  - d. послуги зв'язку, культурні послуги, особисті послуги

II – ВАРІАНТ

- 29. Рішенням Генеральної асамблеї ООН ВОТ було надано статус:**
- a. регіональної організації;
  - b. всесвітньої організації;
  - c. міжурядової організації;
  - d. міжнародної організації.
- 30. Відповідно до кількості та взаємної пов'язаності отримувачів туристичних послуг не існує наступного виду туризму:**
- a. індивідуальний;
  - b. сімейний;
  - c. парний;
  - d. груповий.
- 31. Споживачі туристичних послуг це:**
- a. турагенти;
  - b. туристи;
  - c. туроператори;
  - d. турфірми.
- 32. Культурно-пізнавальний, оздоровчо-рекреаційний, науково-діловий – це класифікація туристичних послуг відповідно до:**
- a. відповідно до визначальних цілей отримувачів туристичних послуг;

- b. відповідно від характеру організації та інтенсивності обслуговування;
- c. відповідно до кількості та взаємної пов'язаності отримувачів туристичних послуг;
- d. відповідно від доставки туристів до країни або місця призначення.

33. З точки зору суб'єкта надання послуг, міжнародний туризм – це....

- a. вид комерційної, міжнародної економічної діяльності, змістом якого є надання туристичних послуг;
- b. засіб задоволення індивідуальних потреб, які пов'язані з прагненням залучитися до історичної спадщини, культурного життя країни, ознайомитися з її природою;
- c. також реалізація товарів туристичного попиту з метою задоволення різноманітних духовно-культурних та фізіологічних потреб іноземного туриста;
- d. відповіді А і С вірні.

34. У залежності від термінів або тривалості у міжнародній практиці розрізняють 3 види оренди:

- e. лізинг, хайринг, рентинг;
- f. ф'ючерс, форвард, опціон;
- g. інжиніринг, форфейтинг, лізинг
- h. реінжиніринг, хай ринг; форвард

35. Які послуги не відносяться до групи «торгуємі послуги» у міжнародній торгівлі:

- e. будівництво, транспорт, IT-послуги;
- f. бізнес послуги, фінансові послуги, страхування;
- g. соціальні послуги, комунальні послуги, освіта;
- h. послуги зв'язку, культурні послуги, особисті послуги

36. Головна мета (місія) інфраструктури туризму – це ....

- a. основне соціально-значиме функціональне призначення в довгостроковому періоді;
- b. стратегічний інструмент, який визначає цільовий об'єкт (ринок), або як основну сутнісну характеристику інфраструктури;
- c. осмислені, цілеспрямовані дії суб'єктів, які спонукають їх до кращого усвідомлення, бачення своїх дій, а також причин та наслідків цих дій;

d. всі відповіді вірні.

37. Найважливішим інформаційним ресурсом сучасної держави і цінним інформаційним продуктом є:

- a. Інтернет;
- b. база даних;
- c. електронні бібліотеки;
- d. Інформаційний центр з освітніх ресурсів.

38. Сукупність штучно створених рекреаційних закладів та супутніх об'єктів, побудованих для загального користування за рахунок державного інвестування – це:

- a. туристична індустрія;
- b. туристична інфраструктура;
- c. туристичний бізнес;
- d. відповіді а і с вірні.

39. Групами суб'єктів, що мають певне відношення до туристичної інфраструктури і до процесу її функціонування є:

- a. власники підприємств-суб'єктів інфраструктури та співробітники підприємств-суб'єктів;
- b. споживачі туристичного продукту та місцеві територіальні громади;
- c. громадські інститути, політичні, економічні сфери та держава
- d. всі відповіді вірні.

40. Яку послідовність дій має процес стратегічного управління?

- a. місія – цілі – аналіз середовища функціонування;
- b. формування головної мети – формування довгострокових цілей – формування короткострокових цілей;
- c. етапи визначення цілей – способи визначення цілей – форми прийняття рішень.
- d. визначення споживачів – визначення постачальників – визначення конкурентів.

41. Розрізняють три складові середовища функціонування суб'єктів інфраструктури – це:

- a. зовнішнє середовище, безпосереднє середовище та внутрішнє середовище;

- b. клієнти, конкуренти та партнери;
- c. соціальне середовище, політичне середовище та економічне середовище;
- d. маркетингове середовище, зовнішнє середовище та постачальники.

42. За якими елементами відбувається аналіз безпосереднього середовища суб'єктів інфраструктури?

- a. клієнти, споживачі, покупці;
- b. споживачі, постачальники, конкуренти;
- c. партнери, постачальники,
- d. немає вірної відповіді.

43. За якими групами факторів аналізується правова сфера середовища функціонування?

- a. закони, підзаконні акти, нормативно-правові акти, що встановлюють правове поле відносин;
- b. стабільність уряду, рівень протекціонізму, міждержавні угоди;
- c. ставлення уряду до окремих сфер економіки, механізми правового поля, рейтинг уряду у суспільстві
- d. правові традиції, рівень корупції, стабільність політики уряду.

44. У якому році було засновано Всесвітню організацію з туризму (ВОТ)?

- a. у 1957 році;
- b. у 1975 році;
- c. у 1985 році;
- d. у 1970 році.

45. В яких напрямках здійснюється створення міжнародних транспортних коридорів?

- a. методом нового будівництва;
- b. методом формування єдиного правового поля діяльності підприємств транспорту;
- c. шляхом реконструкції вже існуючих магістралей;
- d. відповіді А та С вірні.

46. На міжнародних транспортних ринках продаються і купуються:

- a. міжнародні транспортні послуги;
- b. міжнародний транспорт;
- c. міжнародна транспортна документація;

d. всі відповіді вірні.

47. Перевезення вантажів або пасажирів між кількома країнами, особливістю яких є обов'язковий перетин кордону як мінімум хоча б двох суміжних країн — це.....

- a. міжнародні перевезення;
- b. міжнародні сполучення;
- c. міжнародні транспортні ринки;
- d. відповіді а та b вірні

48. На третьому етапі підготовки контракту, після завершення зовнішньоторговельної операції, необхідно:

- a. вирішити спірні питання, якщо вони виникли між учасниками транспортного процесу;
- b. перевірити розрахункову документацію і зробити розрахунки з перевізником;
- c. перевірити розрахункову документацію і зробити розрахунки з перевізником;
- d. визначити частку витрат на транспортні операції в контрактній ціні товару.

49. Відповідно до засобів доставки послуг споживачу, послуги поділяються на:

- a. послуги, пов'язані з інвестиціями;
- b. послуги, пов'язані з торгівлею;
- c. послуги, пов'язані одночасно з інвестиціями і торгівлею;
- d. всі відповіді вірні.

50. Рівень спеціалізації країни на експорті послуг розраховується як:

- a. співвідношення частки експорту і частки імпорту послуг у ВВП;
- b. відношення частки експорту товарів до частки експорту послуг у ВВП;
- c. співвідношення частки імпорту послуг і частки експорту товарів;
- d. немає правильної відповіді.

51. Вид діяльності або робіт, в процесі виконання яких не створюється новий матеріально-уречевлений продукт, який раніше не існував, але змінюється якість вже створеного продукту – це...

- a. послуга;
- b. підприємницька діяльність;
- c. наукова діяльність;
- d. ринок послуг.

52. Відношення частки експорту товарів до частки експорту послуг у ВВП розраховується для:

- a. оцінки значення сектору послуг в економіці окремої країни;
- b. оцінки рівня спеціалізації певної країни на експорті послуг;
- c. визначення ролі сфери послуг у національній економіці;
- d. оцінки участі країни у світовій торгівлі

53. Які напрямки спостерігаються в організації послуг транспорту?

- a. пристосування асортименту пропонованих послуг до специфічних вимог виробників;
- b. активне формування потреби і попиту з метою найбільш прибуткової реалізації наявних послуг;
- c. відповіді a та b вірні;
- d. немає вірної відповіді.

54. Які типи інформаційних установ можна виділити в секторах державної та суспільної власності?

- a. установи, що повністю або частково фінансуються за рахунок коштів державного бюджету;
- b. установи, що не фінансуються за кошти державного бюджету;
- c. установи, що займаються підприємницькою діяльністю в державному секторі;
- d. відповіді a і b вірні.

55. Які сектори виділяють на світовому ринку інформації, що характерні для всіх розвинених країн:

- a. сектор ділової інформації та сектор професійно-орієнтованої інформації;
- b. соціально-статистична інформація та комерційна інформація;
- c. сектор масової споживчої інформації та ринок електронних угод;
- d. відповіді a і c вірні.

56.3 яких рівнів інформаційних установ складається інформаційна інфраструктура країн?

- a. національні інформаційні центри, галузеві і територіальні інформаційні центри, інформаційні брокери;
- b. галузеві структури, комерційні установи, інформаційні служби міністерств;
- c. всесоюзні інформаційні органи, засоби масової інформації;

d. відповіді b і c вірні.

57. Передумовами виникнення конкурентної боротьби не є:

- a. відмінності в забезпеченості природними ресурсами;
- b. відмінності в забезпеченості кваліфікованою робочою силою;
- c. відмінності в рівні економічного розвитку галузі в країнах світу;
- d. негативне сальдо торгового балансу.

58. Які країни домінують на світовому ринку послуг?

- a. Бельгія, Італія, Нідерланди, Японія;
- b. Польща, Туніс, Люксембургу;
- c. Швеція, Китай, ОАЕ, Канада;
- d. Іспанія, Росія, Швейцарія, Австрія.

ПЕРЕЛІК КОНТРОЛЬНИХ ПИТАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ

«Світова економіка сфери послуг»

1. Сутність світового ринку послуг.
2. Особливості формування та сучасні тенденції розвитку ринку послуг.
3. Класифікація видів послуг.
4. Особливості послуг як предмета експорту та імпорту.
5. Особливості конкуренції в сфері послуг.
6. Особливості надання транспортних послуг.
7. Характеристика транспортних перевезень.
8. Сучасні тенденції розвитку міжнародного транспорту.
9. Транспортна логістика.
10. Напрямки розвитку транспорту України.
11. Поняття ринку інформаційних послуг.
12. Сучасні тенденції розвитку сфери інформації.
13. Пропозиції інформаційних послуг в Україні.
14. Ринок консалтингових послуг в Україні.
15. Поняття та тенденції розвитку міжнародного туризму.
16. Класифікація різновидів міжнародного туризму.
17. Суб'єкти міжнародного туризму, специфіка їх цілей та діяльності.
18. Характеристика розвитку міжнародного туризму в окремих країнах.
19. Організація і технологія процесів виробництва та реалізації туристичних послуг.
20. Туристський попит. Туристська пропозиція.
21. Аналіз основних чинників, які впливають на формування і функціонування туристичного ринку.
22. Стратегічне управління розвитком інфраструктури туристичної індустрії.
23. Формування туристичного продукту та його просування на ринку.
24. Економіка туристичної індустрії.
25. Зовнішнє середовище туристичної організації.
26. Внутрішнє середовище туристичної організації.
27. Інвестиційна діяльність в туристичній індустрії.
28. Ціноутворення туристичного продукту.
29. Міжнародні туристичні організації.
30. Регіональні туристичні організації.
31. Національні туристичні організації.

ПЕРЕЛІК ЛІТЕРАТУРИ

1. Александрова А.Ю. Международный туризм / А.Ю. Александрова. – М.: Аспект Пресс, 2004. – 470 с.
2. Балабанов И.Т. Экономика туризма: учебное пособие. / И.Т. Балабанов, А.И. Балабанов. – М.: Финансы и статистка, 2003. – 176 с.
3. Вачевський М.В. Маркетинг в сферах послуг: навчальний посібник / М.В. Вачевський, В.Г.Скотний. – К.: Центр навчальної літератури, 2004.–232 с.
4. Гайдук А. Процеси глобалізації та концентрації як фактор розвитку європейського та світового туристичних господарств // Регіональна економіка. – 2003. - № 1. – С. 227-230
5. Демідова Л. Сфера послуг у постіндустріальній економіці // Світова економіка і міжнародні відносини. – 2003. – С. 16-31
6. Дубенюк Я.А. Розвиток світового ринку туристичних послуг: монографія / Я.А. Дубенюк – Донецьк: «Вебер», 2009. – 184с.
7. Дурович А.П. Маркетинг в туризме: учебное пособие / А.П. Дурович. – Минск: Новое знание, 2003. – 496с.
8. Дюмулен И. И. Международная торговля услугами / И.И. Дюмулен. – М.: ЗАО «Издательство «Экономика», 2003. – 315 с.
9. Жукова М.А. Индустрия туризма: менеджмент организации / М.А. Жукова – М.: Финансы и статистика, 2004. – 200 с.
10. Заболоцька Р.О. Світовий ринок послуг: підручник / Р.О. Заболоцька. – К.: Знання, 2004. – 280 с.
11. Закон України: Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки // Урядовий кур'єр. – 2007. - №28.
12. Здоров А. Экономика туризма / А.Здоров. – М.: Финансы и статистика, 2004. – 356 с.
13. Каблука П.Т. Організація інформаційно-консультаційного забезпечення АПК України / П.Т.Каблука. – К.: ІАЕ УААН. – 2003. – 437 с.
14. Кириченко О. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності / О. Кириченко, Кавас І. – К.: Фінансист, 2000. – 653 с.
15. Кифяк В.Ф. Організація туризму. Навчальний посібник / В. Кифяк. – Чернівці. Книги ХНІ. - 2011. – 344с
16. Левковская Л. Состояние и перспективы развития туризма и гостиничного бизнеса в Украине // Экономика Украины. – 2003. - №6. – С. 31-36
17. Малик Л.О. Економіка та організація формування маркетингової туристичної індустрії в Україні. Монографія / Л.Малик. – Дрогобич, Коло. – 2011. – 394 с. – С.18.
18. Мальська М.П. Міжнародний туризм і сфера послуг: Підручник / М.П.Мальська, Н.В.

Антонюк, Н.М. Ганич – К.: Знання, 2008. – 661с.

19. Мальська М.П. Основи туристичного бізнесу / М.П.Мальська, В.В. Худо, В.І.Цибух – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 272 с.
20. Міжнародні ринки ресурсів: Навч. посібник / [А.Б. Яценко та ін.]; За заг. ред. проф. Ю.В. Макогона. – К.: Центр навчальної літератури, 2005.–194 с
21. Мировая экономика: прогноз до 2020 года / под ред. А.А. Дынкина. – М.: Магистр, 2008. – 429 с.
22. Морозов В.А. Социально-экономические аспекты формирования туристской индустрии // Вестник Московского университета. Серия 6. Экономика. – 2004. - № 6. – С. 85-96
23. Ніколаєва Л.Л. Морські перевезення: Підручник / Л.Л. Ніколаєва, Цимбала М.М. // Одеська національна морська академія. – Одеса: Фенікс, 2005. – 425 с.
24. Новицький В.Є. Міжнародна економічна діяльність України: Підручник / В.Є. Новицький – К.: КНЕУ, 2003. – 948 с.
25. Основи міжнародної торгівлі: Навч. посібник / За ред. Ю. Т. Козака, Н.С. Логвінової. – Київ: ЦНЛ, 2005. – 656 с.
26. Проблеми інтеграції України у світовий економічний простір / [Булатова О.В. та ін.]; За наук. ред. К.В. Балабанова. – Донецьк: Вебер (Донецька філія), 2007. – 234 с.
27. Пуцентейло П.Р. Економіка і організація туристично-готельного підприємництва: навчальний посібник / П.Р. Пуцентейло. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 344с.
28. Ринок фінансових послуг як об'єкт наукового дослідження фінансово-правової науки / О. Р. Шевчук // Адвокат. — 2012. — № 10. — С. 29-32.
29. Румянцев А.П. Міжнародна торгівля / А.П. Румянцев [та ін.]– К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 376 с.
30. Румянцев А.П. Міжнародна торгівля послугами: навчальний посібник / А.П.Румянцев, Ю.О.Коваленко-Центр навчальної літератури, 2003.–112 с
31. Світовий бізнес: Навч.посібник/За ред Ф.Ф. Бутинця.-Житомир:Рута, 2004.-498 с
32. Сучасні технології управління туристичним та готельно-ресторанним бізнесом: Матеріали І Всеукраїнської науково-практичної конференції / за заг. ред. В.М. Мацуки. – Маріуполь: МДГУ, 2009. – 244с.
33. Сфера телекомунікаційних послуг та міжнародний досвід / Т. В. Ревко, М. В. Проша, С. В. Павлова // Вісник Волинського інституту економіки та менеджменту. — 2013. — № 6. — С. 127-135.
34. Тимошук О.М. Прогноз розвитку ринку туристичних послуг водного транспорту // Економіка і держава. – 2005. - № 1. – С. 55-59
35. Фінансові послуги: сутність і класифікація / Юлія Коваленко // Світ фінансів. — 2012. — Вип. 3. — С. 162-169

36. Фінансовий ринок та ринок фінансових послуг: взаємозв'язок та єдність / Ірина Подзигун // Ринок цін. паперів України. — 2013. — № 1/2. — С. 83-88.
37. Школа І.М. Менеджмент туристичної індустрії: Навчальний посібник / І.М. Школа. — Чернівці, 2003. — 596 с.
38. Школа І.М. Міжнародні економічні відносини: Підручник / І.М. Школа, В.М. Козменко, О.В Бабінська — К.: КНТЕУ, 2003. — 589 с.
39. www.tourism.gov.ua
40. www.ukrstat.gov.ua
41. www.unctad.org

ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

Книжкові видання

Один автор

1. Дорошенко В. «Просвіта»: її заснування і праця: короткий історичний нарис / В. Дорошенко. – Філадельфія: [б.в.], 1959. – 102 с.
2. Тимошик М. Видавничий бізнес: погляд журналіста, видавця, вченого / М. Тимошик. – К.: Наша культура і наука, 2005. – 328 с.

Два автори

1. Адаменко І.І. Фізика рідин та рідинних систем: підручник / І.І. Адаменкою Л.А. Булавін. - К.: [б. в.], 2006. — 660 с.
2. Аксьонова Л. В. Сучасні тести для дівчат / Л.В. Аксьонова, В.Т. Гридїна; пер. з рос. О.А. Росинська. - Донецьк: БАО, 2004. – 416 с.: іл.

Три автори

1. Панько Т.І. Українське термінознавство: підручник для студ. гуманітар. спец. вищ. навч. закл. / Т.І. Панько, І.М. Кочан, Г.П. Мацюк.- Львів: Світ, 1994.–216 с
2. Тимошик М. Історія журналістського курсу в мемуарах, щоденниках, інтерв'ю, замальовках, записках, есеях, документах, світлинах: [навч. посіб.] / Микола Тимошик, Галина Дацюк, Катерина Таран.-К.:Наша культура і наука, 2008.- 478 с.

Чотири автори

1. Методика нормування ресурсів для виробництва продукції рослинництва / Вітвіцький В.В. [таін.]. – К.:НДІ «Укراгропром-продуктивність», 2006. – 106 с.
2. Механізація переробної галузі агропромислового комплексу: [підруч. для учнів проф.-техн. навч. закл.] / О.В. Гвоздєв, Ф.Ю. Ялпачик, Ю.П. Рогач, М.М. Сердюк. - К.: Вища освіта, 2006. – 478 с.

П'ять і більше авторів

1. Психологія менеджмента / [Власов П.К. и др.]; под ред. Г.С. Никифорова. - [3-е изд.]. - Х.: Гуманитар. центр, 2007. – 510 с.
2. Формування здорового способу життя молоді: навч.-метод. посіб. для працівників соц. служб для сім'ї, дітей та молоді / Т.В. Бондар [та ін.]. - К.: Укр. ін-т соц. дослідж., 2005. – 115с. - (Серія «Формування здорового способу життя молоді»: у 14кн., кн.13).

Матеріали конференцій, з'їздів

1. Кібернетика в сучасних економічних процесах: зб. текстів виступів на республік. міжвуз. наук.-практ. конф. / Держкомстат України, Ін-т статистики, обліку та аудиту. - К.: ІСОА, 2002. – 147 с.
2. Проблеми обчислювальної механіки і міцності конструкцій: зб. наук. праць/наук.ред. В.І.Моссаковський.–Дніпропетровськ:Навч. кн.,1999.215с

Законодавчі матеріали

1. Кримінально-процесуальний кодекс України: за станом на 1 грудня 2005 р. / Верховна Рада України. - Офіц.вид. - К.: Парлам. вид-во, 2006. - 207 с. - (Бібліотека офіційних видань).
2. Кодекс законів про працю України з постатейними матеріалами: офіц. текст: за станом на 1 червня 2006 р.: зб. нормат. актів.- К.: Юрінком Інтер, 2006. - 306 с.

Багатотомні видання

1. Історія української культури: у 2т./ НАН України.– К.: Наукова думка, 2001.-Т.1: Українська культура XIII - першої половини XVII ст. – 848 с.: іл.-Т.2: Українська культура другої половини XVII-XVIII ст. – 1246 с.: іл.
2. Антологія української юридичної думки: в 10т. / Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. - К.: Юридична книга, 2002. - Т.1: Загальна теорія держави і права, філософія та енциклопедія права. – 2002. – 568 с.

Дисертації

1. Копистинська І.Тенденції сучасного вітчизняного книговидавництва: організаційний, тематичний та рекламно-промоційний аспекти (1991–2003рр.):дис. ... канд. філол. наук: 10.01.08 / Копистинська І.М.-К.,2004.-223 с.

Автореферати дисертацій

1. Новосад І. Я. Технологічне забезпечення виготовлення секцій робочих органів гнучких гвинтових конвеєрів : автореф. дис. ... канд. техн. наук: 05.02.08 / Іван Якович Новосад. — Тернопіль, 2007. — 20, [1] с.

Періодичні видання

Один автор

1. Козіна Ж.Л. Теоретичні основи і результати практичного застосування системного аналізу в наукових дослідженнях в області спортивних ігор // Теорія та методика фізичного виховання. – 2007. - №6. – С.15-18, 35-38.

Два автори

1. Гранчак Т. Інформаційно-аналітичні структури бібліотек в умовах демократичних перетворень / Тетяна Гранчак, Валерій Горовий // Бібліотечний вісник. - 2006. - № 6. - С. 14 - 17.

Чотири і більше авторів

1. Регіональні особливості смертності населення України / Л.А. Чепелевська [та ін.] // Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України. - 2007. - № 1. - С.25-29.

Електронні ресурси

1. Гетте Н. Типология журналов [Электронный ресурс] // Журнальный зал: культура, искусство, литература: [сайт] / Н. Гете, И. Телятникова; Омский государственный университет. – Режим доступа: <http://www.univer.omsk.su>
2. Национальный информационно-библиотечный центр «ЛИБНЕТ» [Электронный ресурс] / М-во культуры РФ, Рос. гос. б-ка, Рос. нац. б-ка. – М.: Центр «ЛИБНЕТ», 2004. – Режим доступа: <http://www.nilc.ru/>
3. Нові вимоги до оформлення бібліографічного опису літературних джерел [Електронний ресурс] // Український пульмонологічний журнал. – 2008. - №2. – С.72. – Режим доступу до журн.: <http://www.ifp.kiev.ua/doc/journals/upj/08/pdf08-2/72.pdf> (16.05.09).
4. Бібліотека і доступність інформації у сучасному світі: електронні ресурси в науці, культурі та освіті: (підсумки 10-ї Міжнар. конф. «Крим-2003») [Електронний ресурс] / Л.Й. Костенко, А.О. Чекмарьов, А.Г. Бровкін, І.А. Павлуша // Бібліотечний вісник – 2003.- № 4. - С.43. - Режим доступу до журн.: <http://www.nbu.gov.ua/articles/2003/03klinkohtm> (16.05.09).

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІКО-ПРАВОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ**

РЕФЕРАТ

«СВІТОВА ЕКОНОМІКА СФЕРИ ПОСЛУГ»

на тему _____

студента денної
форми навчання
курсу _____ групи _____

_____
(П.І.Б.)

Науковий керівник

_____
(П.І.Б.)